

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

15. července 2004*

Ve spojených věcech C-37/02 a C-38/02,

jejichž předmětem jsou žádosti zasláné Soudnímu dvoru na základě článku 234 ES Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Itálie) a směřující k získání, ve sporech probíhajících před tímto soudem mezi

Di Lenardo Adriano Srl (C-37/02),

Dilexport Srl (C-38/02)

a

Ministero del Commercio con l'Estero,

rozhodnutí o předběžné otázce týkající se platnosti článků 1, 3, 4, 5, 6 a 31 nařízení Komise (ES) č. 896/2001 ze dne 7. května 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 126, s. 6),

* Jednací jazyk: italština.

SODNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, J.-P. Puissochet a R. Schintgen (zpravodaj), F. Macken a N. Colneric, soudci,

generální advokátka: C. Stix-Hackl,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s ohledem na písemná vyjádření předložená:

- za Di Lenardo Adriano Srl a Dillexport Srl A. Bozzim, C. Gattim, B. Telchinim a S. Sacchettem, avvocati,

- za Komisi Evropských společenství M. Niejahrem a A. Aresuem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím ke zprávě k jednání

po vyslechnutí ústních vyjádření Di Lenardo Adriano Srl a Dillexport Srl, zastoupených A. Bozzim, C. Gattim a B. Telchinim, a Komise, zastoupené L. Visaggiem, jako zmocněncem, na jednání konaném dne 20. listopadu 2003,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 20. ledna 2004,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Usneseními ze dne 16. ledna 2002, doručenými kanceláři Soudního dvora dne 13. února, Tribunale amministrativo regionale per il Veneto položil na základě článku 234 ES čtyři předběžné otázky týkající se platnosti článků 1, 3, 4, 5, 6 a 31 nařízení Komise (ES) č. 896/2001 ze dne 7. května 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 126, s. 6).
- 2 Tyto otázky byly položeny v rámci dvou sporů mezi Di Lenardo Adriano Srl, resp. Dilexport Srl (dále jen „dovážející společnosti“) a Ministero del Commercio con l’Estero (ministerstvem vnějšího obchodu, dále jen „ministerstvo“) ohledně odmítnutí ministerstva přijmout je k rozdělení celních kvót v odvětví banánů.

Právní rámec

Nařízení č. 404/93 ve svém původním znění

- 3 Nařízení Rady (EHS) č. 404/93 ze dne 13. února 1993 o společné organizaci trhu s banány (Úř. věst. L 47, s. 1) ve své hlavě IV zavedlo od 1. července 1993 společný

režim dovozu banánů, který nahradil jednotlivé vnitrostátní režimy. Byly rozlišeny „banány ze Společenství“ produkované ve Společenství, „banány z třetích zemí“ dovážené z třetích zemí jiných než afrických, karibských a tichomořských zemí (dále jen „země AKT“) a banány ze zemí AKT. Co se týče posledně uvedených, byly dále rozlišeny „netradiční banány AKT“ a „tradiční banány AKT“, podle toho, zda přesahovaly množství tradičně vyvážená každou zemí AKT, stanovená v příloze nařízení č. 404/93.

- 4 Článek 18 nařízení č. 404/93 stanovil otevření roční celní kvóty pro dovozy banánů, která byla rozdělena v souladu s čl. 19 odst. 1 tohoto nařízení, v dále uvedeném pořadí, ve výši 66,5 %, 30 % a 3,5 % mezi hospodářské subjekty, které uváděly na trh banány třetích zemí nebo netradiční banány AKT (kategorie A), hospodářské subjekty, které uváděly na trh banány Společenství nebo tradiční banány AKT (kategorie B) a hospodářské subjekty, které začaly od roku 1992 uvádět na trh jiné banány než banány Společenství nebo tradiční banány AKT (kategorie C).
- 5 Článek 19 odst. 2 první věta nařízení č. 404/93 zněl následovně:

„Na základě samostatných výpočtů pro každou z kategorií hospodářských subjektů uváděných v odst. 1 [...] obdrží každý hospodářský subjekt dovozní licence na základě průměrných množství banánů, která prodal během tří posledních let, pro něž jsou dostupné údaje.“

6 Třináctý, čtrnáctý, patnáctý a šestnáctý bod odůvodnění nařízení č. 404/93 uvádějí:

„vzhledem k tomu, že se pro dodržení výše uvedených cílů s přihlédnutím ke specifickým rysům uvádění banánů na trh musí při správě celní kvóty rozlišovat na jedné straně mezi hospodářskými subjekty, které dříve uváděly na trh banány ze třetích zemí a netradiční banány AKT, a na druhé straně hospodářskými subjekty, které dříve uváděly na trh banány produkované ve Společenství, přičemž by se určité množství ponechalo k dispozici hospodářským subjektům, které se nedávno zapojily do obchodní činnosti v tomto odvětví nebo se do ní hodlají zapojit;

vzhledem k tomu, že vydávání individuálních dovozních licencí pro každou z výše vymezených kategorií se musí uskutečňovat na základě průměrného množství banánů uvedených tímto hospodářským subjektem na trh během tří předchozích let, pro něž jsou dostupné statistické údaje, aby se nenarušily stávající obchodní vazby a současně umožnil určitý rozvoj obchodních struktur;

vzhledem k tomu, že při přijímání dodatečných kritérií, která by hospodářské subjekty měly dodržovat, je Komise vedena zásadou, podle níž musí být licence poskytovány fyzickým nebo právnickým osobám, které přijaly obchodní riziko uvedením banánů na trh, a potřebou vyhnout se narušení normálních obchodních vztahů mezi osobami, které zaujímají odlišná místa v obchodním řetězci;

vzhledem k tomu, že s ohledem na obchodní struktury musí členské státy podle postupů a kritérií přijatých Komisí sestavit seznam hospodářských subjektů a stanovit množství uváděná na trh, která se použijí jako podklad pro vydávání licencí“.

- 7 Nařízení Komise (EHS) č. 1442/93 ze dne 10. června 1993, kterým se stanoví prováděcí pravidla režimu dovozu banánů do Společenství (Úř. věst. L 142, s. 6) [*neoficiální překlad*] přijaté zejména na základě článku 20 nařízení č. 404/93, stanovilo kritéria pro určení druhů hospodářských subjektů kategorií A a B, které mohly podat žádost o dovozní licence, podle činnosti, kterou tyto hospodářské subjekty vykonávaly v průběhu referenčního období.

Nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 1637/98

- 8 Rada přijala nařízení (ES) č. 1637/98 ze dne 20. července 1998 pozměňující nařízení č. 404/93 (Úř. věst. L 210, s. 28), které bylo v souladu se svým čl. 2 druhým pododstavcem účinné ode dne 1. ledna 1999. Následně Komise přijala nařízení (ES) č. 2362/98 ze dne 28. října 1998, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 404/93 pokud jde o režim dovozu banánů do Společenství (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. L 293, s. 32), které podle svého článku 31 ode dne 1. ledna 1999 zrušilo nařízení č. 1442/93.
- 9 Režim dovozu banánů pozměněný těmito nařízeními zachovával rozlišení mezi tradičními banány a netradičními banány AKT a banány z třetích zemí. Článek 16 odst. 2 nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 1637/98 stanovil:

„[...]

Pro účely této hlavy se rozumí:

- 1) „tradičními dovozy ze zemí AKT“ dovozy banánů z dodavatelských zemí stanovených v příloze do Společenství, do výše 857 700 tun (čisté hmotnosti) za rok; tyto banány se označují jako „tradiční banány AKT“;

- 2) „netradičními dovozy ze zemí AKT“ dovozy banánů ze zemí AKT, které nespádají do definice stanovené v bodu 1, do Společenství; tyto banány se označují jako „netradiční banány AKT“;

- 3) „dovozy ze třetích zemí mimo AKT“ dovozy banánů z jiných třetích zemí než zemí AKT do Společenství; tyto banány se označují jako „banány ze třetích zemí“. *(neoficiální překlad)*

- 10 Rozdělení kvóty mezi tři různé kategorie hospodářských subjektů bylo nicméně v rámci režimu dovozu banánů pozměněného těmito nařízeními zrušeno, vzhledem k tomu, že nařízení č. 2362/98 stanovilo pouze rozdělení mezi „tradiční hospodářské subjekty“ a „nově žádající hospodářské subjekty“ vymezené v člancích 3 a 7 tohoto nařízení. Další rozdělení hospodářských subjektů kategorií A, B a C podle druhu činnosti, kterou na trhu vykonávaly, bylo také zrušeno.

- 11 Co se týče „tradičních hospodářských subjektů“, články 3 a 4 nařízení č. 2362/98 stanovily:

„Článek 3

Pro účely tohoto nařízení se „tradičním hospodářským subjektem“ rozumí hospodářský subjekt usazený ve Společenství po období, které určuje jeho referenční množství, jakož i od jeho registrace podle článku 5, který na svůj vlastní účet za účelem pozdějšího uvedení na trh Společenství skutečně dovezl během referenčního období minimální množství banánů ze třetích zemí nebo zemí AKT.

Minimální množství stanovené v prvním pododstavci je 100 tun během jednoho z roků referenčního období. Minimální množství je 20 tun, pokud se dovoz týká výhradně banánů o délce nejvýše 10 centimetrů.

Článek 4

1. Každý tradiční hospodářský subjekt zaregistrovaný v členském státě v souladu s článkem 5 obdrží pro každý rok pro všechny původy uvedené v příloze I jediné referenční množství určené v závislosti na množství banánů, které skutečně dovezl během referenčního období.

2. Pro dovozy, které se mají uskutečnit v roce 1999 v rámci celních kvót a tradičních banánů AKT, je referenční období tvořeno lety 1994, 1995 a 1996.“ *(neoficiální překlad)*

- 12 Článek 7 nařízení č. 2362/98 vymezil „nově žádající“ hospodářské subjekty“ takto:

„Pro účely tohoto nařízení se „nově žádajícím“ hospodářským subjektem pro účely dovozu v rámci celních kvót a tradičních banánů AKT rozumí hospodářský subjekt usazený ve Společenství od jeho registrace, který:

a) vykonával obchodní činnost jako dovozce v odvětví čerstvého ovoce a zeleniny kapitol 7 a 8 a také výrobků kapitoly 9 celní a statistické nomenklatury a společného celního sazebníku v případě, že rovněž uskutečnil dovozy výše uvedených produktů kapitol 7 a 8 na vlastní účet a samostatně po dobu jednoho ze tří roků, které přímo předcházejí roku, pro který se požaduje registrace, a

b) uskutečnil při této činnosti dovozy, jejichž hodnota na celním prohlášení činí nejméně 400 000 ECU za dobu určenou v bodě a).“ *(neoficiální překlad)*

- 13 Na základě své žádosti a proti složení jistoty „nově žádající hospodářské subjekty“ obdržely roční přiděl pro určené množství banánů, které měly být dovezeny, stanovené Komisí na základě souhrnu podaných individuálních žádostí a vzhledem

k celkovému množství ročně přidělenému „nově žádajícím hospodářským subjektům“.

- 14 Článek 11 odst. 1 nařízení č. 2362/98 použitelný na „nově žádající hospodářské subjekty“ stanovil:

„Členské státy kontrolují dodržování ustanovení stanovených v tomto oddíle [nazvaném ‚Nově žádající hospodářské subjekty‘].

Členské státy se zejména ujistí, že dotyčné hospodářské subjekty provozují na vlastní účet dovozní činnost do Společenství v odvětví uvedeném v článku 7 jako samostatná hospodářská jednotka z hlediska svých řídicích orgánů, svých zaměstnanců a svého fungování. Existují-li poznatky nasvědčující tomu, že tyto podmínky nejsou dodrženy, jsou přípustnost žádostí o registraci a roční přiděl podmíněny tím, že dotyčný hospodářský subjekt doloží jejich splnění způsobem, který příslušný vnitrostátní orgán považuje za dostačující.“ *(neoficiální překlad)*

Nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 216/2001

- 15 Článek 1 nařízení Rady (ES) č. 216/2001 ze dne 29. ledna 2001, kterým se mění nařízení (EHS) č. 404/93 (Úř. věst. L 31, s. 2), nahradil články 16 až 20 nařízení č. 404/93. Na základě ustanovení čl. 2 druhého pododstavce nařízení č. 216/2001 ve spojení s článkem 1 nařízení Komise (ES) č. 395/2001 ze dne 27. února 2001, kterým se stanoví některá informativní množství a individuální stropy pro vydávání dovozních licencí na banány pro dovoz do Společenství pro druhé čtvrtletí roku

2001 v rámci celních kvót a množství tradičních banánů AKT (*neoficiální překlad*) (Úř. věst L 58, s. 11), je článek 1 nařízení č. 216/2001 použitelný ode dne 1. července 2001.

- 16 Článek 18 odst. 1 nařízení č. 404/93 takto pozměněný nařízením č. 216/2001 stanoví otevření ročních celních kvót (kvóty A, B a C). Podle jeho třetího pododstavce:

„Komise může na základě dohody se smluvními stranami Světové obchodní organizace (WTO), jež mají zásadní zájem na dodávkách banánů, rozdělit celní kvóty ‚A‘ a ‚B‘ mezi dodavatelské země.“

- 17 Článek 19 nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 216/2001 stanoví:

„1. Celní kvóty mohou být spravovány způsobem přihlížejícím k tradičním obchodním tokům (tzv. způsob ‚tradičních dovozců/nových žadatelů‘) a/nebo jinými způsoby.

2. Přijatá metoda případně přihlíží k nutnosti zachovat rovnováhu v zásobování trhu Společenství.“

18 Na základě čl. 20 písm. a) téhož pozměněného nařízení Komise může přijmout podle postupu stanoveného v článku 27 tohoto nařízení „[prováděcí pravidla, která zahrnují] správu celních kvót uvedených v článku 18“.

19 Tato prováděcí pravidla pro správu celních kvót jsou vymezena nařízením č. 896/2001. Toto nařízení vstoupilo v souladu se svým článkem 32 v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropských společenství*, tedy dne 9. května 2001, ale bylo použitelné až ode dne 1. července 2001.

20 Podle článku 1 tohoto nařízení:

„Toto nařízení stanoví prováděcí pravidla dovozu banánů jednak v rámci celních kvót stanovených v čl. 18 odst. 1 nařízení (EHS) č. 404/93, jednak mimo rámec těchto kvót.“

21 Článek 2 nařízení č. 896/2001 stanoví, že se celní kvóty stanovené v článku 1 otevírají do výše 83 % pro „tradiční hospodářské subjekty“ vymezené v čl. 3 odst. 1“, přičemž se otevírají do zbývajících výše 17 % pro „netradiční hospodářské subjekty“ vymezené v článku 6“.

22 Hlava II téhož nařízení obsahující články 3 až 21 se týká „správy celních kvót“.

23 Články 3 až 6 nařízení č. 896/2001 stanoví:

„Článek 3

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- 1) ‚tradičními hospodářskými subjekty‘ hospodářské subjekty, fyzické nebo právnické osoby, jednotlivci nebo seskupení, které byly ve Společenství usazeny během doby rozhodné pro určení jejich referenčních množství, které na vlastní náklady uskutečnily nákup minimálního množství banánů pocházejících ze třetích zemí od producentů nebo popřípadě jejich produkci, po níž následuje odeslání a prodej těchto produktů do Společenství.

Operace definované v předchozím pododstavci se dále nazývají ‚primární dovoz‘.

Minimální množství uvedené v prvním pododstavci je 250 tun dovezených během kteréhokoliv roku referenčního období. Minimální množství je 20 tun, pokud se uvedení na trh nebo dovoz týká výhradně banánů o délce nejvýše 10 centimetrů;

- 2) ‚tradičními hospodářskými subjekty A/B‘ tradiční hospodářské subjekty, které uskutečnily minimální množství primárních dovozů ‚banánů ze třetích zemí‘

a/nebo ‚netradičních banánů AKT‘, podle definic uvedených v článku 16 nařízení (EHS) č. 404/93 ve znění nařízení (ES) č. 1637/98;

- 3) ‚tradičními hospodářskými subjekty C‘ tradiční hospodářské subjekty, které uskutečnily minimální množství primárních dovozů ‚tradičních banánů AKT‘ podle definice uvedené ve výše zmíněném článku 16, pozměněném nařízením (ES) č. 1637/98.

Článek 4

1. Referenční množství každého tradičního hospodářského subjektu A/B se stanoví na základě písemné žádosti podané nejpozději dne 11. května 2001 na základě průměru primárních dovozů banánů ze třetích zemí a/nebo netradičních banánů AKT během let 1994, 1995 a 1996, jež se berou v úvahu pro rok 1998 pro správu celní kvóty na dovoz banánů pocházejících ze třetích zemí a na množství netradičních banánů AKT, v souladu s čl. 19 odst. 2 nařízení (EHS) č. 404/93 použitelným v roce 1998 na kategorii hospodářských subjektů uvedenou v odst. 1 písm. a) téhož článku.

2. Referenční množství každého tradičního hospodářského subjektu C se stanoví na základě písemné žádosti podané nejpozději do dne 11. května 2001 na základě průměru primárního dovozu tradičních banánů AKT během let 1994, 1995 a 1996, jež se berou v úvahu pro rok 1998 jako tradiční množství banánů AKT.

3. Pro hospodářské subjekty vzniklé sloučením tradičních hospodářských subjektů, z nichž má každý práva vyplývající z tohoto nařízení, platí stejná práva jako pro hospodářské subjekty, z nichž sloučené hospodářské subjekty vznikly.

Článek 5

1. Členské státy sdělí Komisi nejpozději do 15. května 2001 celkové referenční množství uvedené v čl. 4 odst. 1 a 2.

2. Na základě informace získané podle odstavce 1 a podle množství, které je k dispozici podle celních kvót A/B a C, stanoví Komise v případě potřeby vyrovnávací koeficient, který se má použít na referenční množství každého hospodářského subjektu.

3. Pokud se použije odstavec 2, oznámí příslušné úřady každému hospodářskému subjektu jeho referenční množství uzpůsobené podle vyrovnávacího koeficientu nejpozději do dne 7. června 2001.

4. Seznam příslušných úřadů v každém členském státě je uveden v příloze. Komise tento seznam upravuje na žádost dotčených členských států.

[...]

Článek 6

Pro účely tohoto nařízení se rozumí „netradičním hospodářským subjektem“ hospodářský subjekt usazený ve Společenství od své registrace, který:

- a) vykonával obchodní činnost spojenou s dovozem čerstvých banánů kódu KN 0803 00 19 do Společenství na své vlastní náklady a samostatně po dobu jednoho roku ze dvou let, které přímo předcházejí roku, pro který se požaduje registrace;
- b) při této činnosti dovezl produkty, jejichž hodnota na celním prohlášení činí nejméně 1 200 000 EUR za dobu určenou v písm. a), a
- c) nemá referenční množství jako tradiční hospodářský subjekt v rámci celní kvóty, na jehož základě požaduje registraci podle článku 7, není fyzickou nebo právnickou osobou spojenou s tradičním hospodářským subjektem v souladu s článkem 143 nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 [ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 253, s. 1)].“

²⁴ Co se týče tohoto posledního bodu, článek 143 nařízení č. 2454/93, ve znění nařízení Komise (ES) č. 46/1999 ze dne 8. ledna 1999 (Úř. věst. L 10, s. 1), stanoví:

„Pro účely hlavy II kapitoly 3 kodexu a ustanovení této hlavy se osoby považují za spojené osoby,

a) pokud je jedna členem vedení nebo správní rady podniku druhé a naopak;

b) pokud mají právní postavení společníků;

[...]

d) pokud jakákoli osoba vlastní, kontroluje nebo přímo či nepřímo drží nejméně 5 % akcií nebo podílů, se kterými je spojeno hlasovací právo, vydaných jednou i druhou;

e) pokud jedna z nich druhou přímo nebo nepřímo ovládá;

f) pokud jsou obě přímo nebo nepřímo ovládány třetí osobou;

g) pokud společně přímo nebo nepřímo ovládají třetí osobu;

[...]

2. Pro účely této hlavy osoby, které jsou obchodními společníky na základě skutečnosti, že jedna je výhradním obchodním zástupcem, zprostředkovatelem nebo koncesionářem druhé, ať už je používáný název jakýkoli, se považují za spojené osoby, pouze pokud odpovídají jednomu z kritérií stanovených v odstavci 1.“
(neoficiální překlad)

25 Článek 7 odst. 1 nařízení č. 896/2001 upřesňuje:

„Hospodářský subjekt může být registrován pouze v jednom členském státě, podle vlastního výběru, jako netradiční hospodářský subjekt v rámci celní kvóty A/B a/nebo celní kvóty C.

Tradiční hospodářský subjekt v rámci celní kvóty může být registrován jako netradiční hospodářský subjekt pro celní kvótu, v jejímž rámci nemá referenční množství.

Tradiční hospodářský subjekt C však může být registrován jako netradiční hospodářský subjekt v rámci celní kvóty A/B pouze tehdy, pokud prokáže, že dovážel banány ze třetích zemí a/nebo netradiční banány AKT v hodnotě uvedené v celním prohlášení podle čl. 6 písm. b) během uvedené doby.“

26 Třetí, čtvrtý, šestý a sedmý bod odůvodnění nařízení č. 896/2001 odůvodňují změny, ke kterým došlo ve vztahu k předešlé právní úpravě, následovně:

„(3) Článek 19 nařízení (EHS) č. 404/93 stanoví, že celní kvóty lze spravovat způsobem přihlížejícím k tradičním obchodním tokům (tzv. způsob ‚tradičních dovozců/nových žadatelů‘) a/nebo jinými způsoby. Aby bylo možné zavést nová opatření od druhého pololetí roku 2001, bylo by účelné zajistit přístup k celním kvótám tradičním hospodářským subjektům, které na vlastní náklady převzaly nákup čerstvých produktů od producentů ze třetích zemí, nebo vlastní produkci, jakož i její odeslání a vyskladnění na celním území Společenství během referenčního období. Pro účely tohoto nařízení se tyto činnosti nazývají ‚primární dovozy‘.

(4) Měla by být přijata jednotná definice tradičních hospodářských subjektů pro všechny celní kvóty a mělo by se určit jejich referenční množství v souladu se stejnými pravidly, avšak rozdílným způsobem podle toho, zda tyto hospodářské subjekty zásobovaly trh Společenství banány pocházejícími ze třetích zemí mimo AKT nebo netradičními dovozy ze států AKT nebo i tradičními banány AKT po referenční dobu ve smyslu definic článku 16 nařízení (EHS) č. 404/93, které se používaly před změnou provedenou nařízením (ES) č. 216/2001.

[...]

(6) Část celních kvót musí být vyhrazena netradičním hospodářským subjektům. Tato část musí umožnit hospodářským subjektům, které dříve neuskutečňovaly primární dovozy během referenčního období, aby pokračovaly v obchodní činnosti a přizpůsobily se novým pravidlům, a musí dovolit hospodářským subjektům, aby vstoupily do tohoto dovozního obchodu, čímž se podpoří řádná hospodářská soutěž.

(7) Zkušenost z několika let používání režimu na dovoz banánů do Společenství ukazuje, že je nutné posílit kritéria stanovená pro netradiční hospodářské subjekty a přístup nových hospodářských subjektů, aby nedocházelo k pouhé registraci fiktivních obchodních zástupců, kteří jen půjčují své jméno, a k přidělování kvót na umělé nebo spekulativní žádosti. Zejména je odůvodněné požadovat minimální zkušenost s dovozem čerstvých banánů.[...]"

27 Co se týče pátého bodu odůvodnění nařízení č. 896/2001, odůvodňuje zachování let 1994, 1995 a 1996 jako „referenčního období“ takto:

„Za referenční období pro definici kategorií hospodářských subjektů a určení referenčního množství tradičních hospodářských subjektů by se mělo vzít tříleté období od roku 1994 do roku 1996. Tříleté období od roku 1994 do roku 1996 je poslední tříleté období, za které má Komise k dispozici dostatečně zkontrolované údaje o primárních dovozech. Použitím tohoto období je také možné řešit spor, který již před několika lety vznikl s některými obchodními partnery Společenství. Na základě údajů, které jsou k dispozici a jsou stanovené pro správu kvót otevřených v roce 1998, není nutné, aby se tradiční hospodářské subjekty registrovaly.“

28 Článek 31 nařízení č. 896/2001 upřesňuje:

„Nařízení (ES) č. 2362/98 se zrušuje od 1. července 2001.

I nadále se však použije na dovozní licence vydané pro rok 2001.“

Spory v hlavním řízení a předběžné otázky

- 29 Od roku 1993 byly dovážející společnosti, dvě společnosti italského práva, činné v dovozu a obchodu s čerstvými banány pocházejícími ze třetích zemí, v Itálii registrovány a uznány jako hospodářské subjekty přijaté k rozdělení celních kvót na základě nařízení č. 404/93 a jeho prováděcích pravidel přijatých Komisí. Byly tak přijaty k rozdělení celních kvót A/B až do dne 30. června 2001.
- 30 Ze spisů vyplývá, že obě dovážející společnosti jsou spojené, v souladu s článkem 143 nařízení č. 2454/93, s Di Lenardo SpA, společností, která je „tradičním hospodářským subjektem A/B“ ve smyslu článku 3 nařízení č. 896/2001.
- 31 Na základě čl. 4 odst. 1 nařízení č. 896/2001 požádaly dovážející společnosti ministerstvo dopisy ze dne 11. května 2001, aby se mohly účastnit na rozdělení celních kvót A/B stanovených pro druhé pololetí roku 2001.
- 32 Rozhodnutím ze dne 17. května 2001 ministerstvo uvedené žádosti zamítlo s odůvodněním, že podmínky vyžadované čl. 4 odst. 1 nařízení č. 896/2001 nebyly splněny vzhledem k tomu, že žádající společnosti neměly „žádné množství vztahující se k primárním dovozům banánů [...], které se uskutečnily během let 1994, 1995 a 1996“.

- 33 Dovázející společnosti tedy každá podaly u Tribunale amministrativo regionale per il Veneto žalobu, kterou se domáhaly jednak zrušení uvedeného rozhodnutí, a jednak určení, že ministerstvo je povinno přijmout je jako tradiční hospodářské subjekty v odvětví banánů k rozdělení celních kvót A/B stanovených pro druhé pololetí roku 2001. Na podporu svých žalob zejména uplatnily, že nařízení č. 896/2001 je neplatné z důvodu porušení nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 216/2001, čl. 5 prvního a druhého pododstavce ES a článku 7 ES, zásad právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, jakož i čl. 6 odst. 1 a 2 EU.
- 34 Ministerstvo navrholo, aby žaloby byly zamítnuty z důvodu, že dovázející společnosti nikdy nepůsobily jako „primární dovozci“, ale vždy jako „sekundární dovozci“ banánů nebo „osoby skladující banány za účelem jejich dozrání“, takže po přijetí nařízení č. 896/2001 již nemohly být přijaty k rozdělení celních kvót.
- 35 Postupující soud usoudil, že je namístě dotázat se Soudního dvora na platnost nařízení č. 896/2001, pokud jde o to, že zavádí novou klasifikaci hospodářských subjektů v rámci společné organizace trhu s banány, zachovává pojem „primární dovoz“ pro účely přijetí k rozdělení celní kvóty jako „tradiční hospodářské subjekty A/B“ ve smyslu článku 3 uvedeného nařízení a v souladu s článkem 6 téhož nařízení stanoví nová přístupová omezení dovozcům přijatým k rozdělení celní kvóty s postavením „tradičních hospodářských subjektů“.
- 36 Za těchto podmínek Tribunale amministrativo regionale per il Veneto rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které jsou v obou věcech totožného znění:

- „1) Jsou ustanovení článků 1, 3, 4, 5 a 31 nařízení (ES) č. 896/2001 v rozporu zaprvé se Smlouvou, zejména s článkem 7 (dříve článek 4), a s jinými normami nebo zásadami vlastními této Smlouvě, vzhledem k zásadě dělby činností a působností mezi orgány Společenství (a zvláště Radou a Komisí)?

- 2) Jsou tyto články nařízení (ES) č. 896/2001 v rozporu se zásadou zákazu retroaktivity právních norem a souvisejícími zásadami legitimního očekávání a právní jistoty?

- 3) Porušují uvedená ustanovení nařízení (ES) č. 896/2001 nařízení Rady (EHS) č. 404/93 ze dne 13. února 1993 (v pozměněném a doplněném znění), zvláště článek 20 tohoto nařízení?

- 4) V případě záporné odpovědi na předchozí otázky je Soudní dvůr žádán, aby stanovil, zda článek 6 uvedeného nařízení Komise, zvláště ustanovení stanovené v písmenu c), tím, že brání osobám spojeným s tradičními hospodářskými subjekty být přijaty k rozdělení celní kvóty dokonce i v postavení „netradičního hospodářského subjektu“, přehlíží základní právo na výkon podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti, ve formě svobody podnikání?“

³⁷ Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 15. dubna 2002 byly věci C-37/02 a C-38/02 spojeny pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

K prvním třem otázkám

- 38 Svými prvními třemi otázkami postupující soud žádá Soudní dvůr, aby posoudil platnost článků 1, 3, 4, 5 a 31 nařízení č. 896/2001 jednak vzhledem k zásadám svěřeni pravomocí a rozdělení působností mezi orgány Společenství, tak jak jsou vyjádřeny v článku 7 ES, jakož i ke zmocňovacímu ustanovení stanovenému v článku 20 nařízení č. 404/93, jednak vzhledem k zásadám zákazu retroaktivity právních norem, ochrany legitimního očekávání a právní jistoty.
- 39 Komise předesílá, že není namístě zabývat se platností článků 1 a 31 nařízení č. 896/2001 z důvodu, že tyto články s obecnou působností jsou pro řešení sporu v hlavním řízení nerozhodné.
- 40 V tomto ohledu je třeba připomenout, že článek 1 nařízení č. 896/2001 se omezuje na upřesnění předmětu úpravy uvedeného nařízení, jehož cílem je stanovit „prováděcí pravidla dovozu banánů jednak v rámci celních kvót stanovených v čl. 18 odst. 1 nařízení (EHS) č. 404/93, jednak mimo rámec těchto kvót“, aniž by obsahoval ve vlastním slova smyslu normativní ustanovení.
- 41 Je namístě konstatovat, že na podporu neplatnosti článku 1 nařízení č. 896/2001 ve vztahu k různým zásadám a ustanovením dovolávaným ve třech prvních otázkách nebylo ani v postupujících usneseních, ani ve vyjádřeních dovážejících společností předloženo žádné tvrzení.

- 42 Za těchto podmínek je namístě mít za to, že přezkum prvních tří otázek neukázal žádné skutečnosti, jimiž by mohla být dotčena platnost článku 1 nařízení č. 896/2001.
- 43 Co se týče článku 31 nařízení č. 896/2001, stanoví ode dne 1. července 2001 zrušení nařízení č. 2362/98, starého prováděcího nařízení Komise, za současného zachování účinků tohoto nařízení pro dovozní licence vydané pro rok 2001.
- 44 Jelikož jedna z vytýkaných skutečností, o něž jde v prvních třech otázkách, vychází z porušení zásad zákazu retroaktivity, ochrany legitimního očekávání a právní jistoty, nelze v tomto stádiu zpochybnit to, že článek 31 nařízení č. 896/2001 je relevantní pro řešení sporů v hlavním řízení. Je tedy namístě přistoupit k přezkumu tvrzení dovolávaných na podporu neplatnosti tohoto článku.

K mezím výkonné pravomoci svěřené Komisi

– Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 45 Dovážející společnosti tvrdí, že jednak každý orgán Společenství může podle článku 7 ES jednat pouze v mezích působnosti, kterou mu svěřuje Smlouva, jednak článek 20 nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 216/2001 opravňuje Komisi pouze

přijmout prováděcí pravidla. Přijetím nařízení č. 896/2001 si ovšem Komise přisvojila roli Rady jakožto zákonodárce.

- 46 Zavedení pojmu primárního dovozce ve smyslu článku 3 nařízení č. 896/2001 a podmínka, podle které jsou pouze primární dovozci považováni za tradiční hospodářské subjekty, překračuje výkonnou pravomoc svěřenou Komisi. Ta svévolně vyloučila z trhu s banány všechny hospodářské subjekty, které, aniž by nakupovaly u producentů nebo aniž by ony samy byly producenty, byly vždy na základě použitelné právní úpravy Rady uznávány za tradiční hospodářské subjekty. Komise tak postupovala v rozporu s cíli nařízení č. 404/93, jejichž podstatou je nenarušovat obchodní vztahy mezi osobami, které zaujímají odlišná místa v obchodním řetězci.
- 47 Dovážející společnosti z toho vyvozují, že článek 3 nařízení č. 896/2001, a v důsledku toho články 4, 5 a 31 téhož nařízení, které jsou s ním spojeny, jsou v rozporu s článkem 7 ES.
- 48 Komise vyjádřila mínění, že v souladu s judikaturou Soudního dvora pojem výkonných pravomocí v oblasti zemědělství a zmocnění upravené v článku 20 nařízení č. 404/93 musejí být vykládány široce.
- 49 Uplatňuje, že nařízení č. 404/93 neobsahuje přesnou definici výrazů „hospodářský subjekt“ nebo „dovozce“, ale pouze objektivním způsobem vymezuje různé kategorie dovozu banánů. Rozlišení „na jedné straně mezi hospodářskými subjekty, které dříve uváděly na trh banány ze třetích zemí a netradiční banány AKT“ a „na druhé straně

hospodářskými subjekty, které dříve uváděly na trh banány produkované ve Společenství a tradiční banány AKT“ a odkaz na „hospodářské subjekty, které se nedávno zapojily do obchodní činnosti v tomto odvětví nebo se do ní hodlají zapojit“ jsou obsaženy pouze v třináctém bodu odůvodnění nařízení č. 404/93. Podle Komise z toho vyplývá, že Rada nechtěla vymezit subjektivní a pevná kritéria pro vydávání dovozních licencí.

- 50 Proto Komise byla povinna provést základní právní úpravu Rady a současně dbát, aby nenarušila normální obchodní vztahy mezi různými hospodářskými subjekty odvětví a aby umožnila postupný rozvoj obchodních struktur, jak to vyžaduje čtrnáctý, patnáctý a šestnáctý bod odůvodnění nařízení č. 404/93.
- 51 Podle Komise je účelem úzkého vztahu, zavedeného v článku 3 nařízení č. 896/2001, mezi „tradičním hospodářským subjektem“ a „primárním dovozem“ dát ještě více odpovědnosti dovozcům, kteří sledují tradiční obchodní toky, aby tak byl zaručen lepší rozvoj struktur uvádění banánů pocházejících ze třetích zemí na trh, jakož i průhlednost obchodních vztahů mezi hospodářskými subjekty odvětví. Tímto způsobem Komise vyhověla, jak to upřesňuje patnáctý bod odůvodnění nařízení č. 404/93, „zásadě, podle níž musí být licence poskytovány fyzickým nebo právnickým osobám, které přijaly obchodní riziko uvedením banánů na trh“ a současně dodržela „potřebu vyhnout se narušení normálních obchodních vztahů mezi osobami, které zaujímají odlišná místa v obchodním řetězci“.
- 52 Komise dodává, že pojem „primární dovoz“ není v právní úpravě Společenství týkající se banánů nový a vyskytuje se již v čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1442/93. Popravdě řečeno, uchýlení se ke kritériu skutečného dovozu, použitému v článku 3 nařízení č. 2362/98, ukázalo určité meze a může být zneužito. Mimoto od roku 1993 bylo tradičním hospodářským subjektům, které nepřistoupily k primárním dovo-

zům, to jest „osobám skladujícím banány za účelem jejich dozrání“, poskytnuto dlouhé osmileté přechodné období, trvající až do prvního pololetí roku 2001, aby se postupně přizpůsobily novým kritériím účasti na celních kvótách.

- 53 Závěrem se Komise domnívá, že neexistuje žádná skutečnost, jíž by mohla být dotčena platnost článku 3 nařízení č. 896/2001.

– Závěry Soudního dvora

- 54 Je třeba podotknout, že článek 20 nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 216/2001 svěřuje Komisi pravomoc stanovit prováděcí pravidla a zejména pravidla pro správu celních kvót uvedených v článku 18 téhož nařízení.

- 55 Podle ustálené judikatury z kontextu Smlouvy, do kterého musí být článek 211 ES umístěn, jakož i požadavků praxe vyplývá, že pojem stanovení prováděcích pravidel musí být vykládán široce. Vzhledem k tomu, že pouze Komise je schopna stále a pozorně sledovat vývoj zemědělských trhů a jednat s naléhavostí, kterou vyžaduje situace, může jí Rada v této oblasti svěřit široké pravomoci. V důsledku toho meze těchto pravomocí musí být posouzeny zejména s ohledem na obecné základní cíle organizace dotčeného trhu (rozsudky ze dne 29. června 1989, Vreugdenhil a Van der Kolk, 22/88, Recueil, s. 2049, bod 16, a ze dne 4. února 1997, Belgie a Německo v. Komise, C-9/95, C-23/95 a C-156/95, Recueil, s. I-645, bod 36).

- 56 Soudní dvůr tak rozhodl, že v oblasti zemědělství je Komise oprávněna přijmout všechna prováděcí opatření nezbytná nebo vhodná pro provedení základní právní úpravy, pokud s ní nebo s prováděcí právní úpravou Rady nejsou v rozporu (rozsudky ze dne 15. května 1984, Zuckerfabrik Franken, 121/83, Recueil, s. 2039, bod 13, a Belgie a Německo v. Komise, výše uvedený, bod 37).
- 57 Co se týče správy celních kvót, nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 216/2001 neobsahuje definici hospodářských subjektů přijatých k rozdělení celních kvót. Článek 19 uvedeného nařízení se ve svém odstavci 1 omezuje na stanovení, že celní kvóty mohou být spravovány „způsobem přihlížejícím k [...] obchodním tokům [...] a/nebo jinými způsoby“ a ve svém odstavci 2, že takto přijatá metoda „případně přihlíží k nutnosti zachovat rovnováhu v zásobování trhu Společenství“. Taková obecná ustanovení jistě nechávají Komisi široký prostor pro posouzení.
- 58 V tomto ohledu z článku 3 nařízení č. 896/2001 vyplývá, že pouze primární dovozci, tedy ti, kteří „na vlastní náklady uskutečnili nákup minimálního množství banánů [...] od producentů nebo popřípadě jejich produkce, po níž následuje odeslání a prodej těchto produktů do Společenství“ mohou být považováni za „tradiční hospodářské subjekty“.
- 59 Takové opatření, které vede k tomu, že je vyhrazena významná část rozdělovaných celních tarifů hospodářským subjektům, které podstupují obchodní riziko spojené s produkcí nebo nabytím u producentů a přepravou čerstvých produktů, spadá do rámce posuzovací pravomoci přiznané Komisi pro provedení základní právní úpravy, jelikož může přispět k dobrému fungování režimu dovozů. Kromě toho nebylo prokázáno, že by mohlo narušit vyvážené zásobování trhu Společenství, jehož zaručení je cílem základní právní úpravy.

- 60 Především úvahy rovněž umožňují odmítnout vytýkané porušení mezí výkonné pravomoci svěřené Komisi, pokud jde o články 4 a 5 nařízení č. 896/2001. Tyto články se týkají stanovení referenčních množství tradičních hospodářských subjektů A/B a C, což je problematika spadající do oblasti správy celních kvót a nezávislá na sporném přihlídnutí k primárním dovozům, které je jádrem první a třetí otázky.
- 61 Konečně nebylo předloženo žádné tvrzení za účelem prokázání, že článek 31 nařízení č. 896/2001 tím, že stanoví zrušení starého prováděcího nařízení Komise, to jest nařízení č. 2362/98, ode dne 1. července 2001, přehlíží meze výkonné pravomoci Komise.
- 62 V důsledku toho je třeba odpovědět, že přezkum první a třetí položené otázky neukázal žádnou skutečnost, jíž by mohla být dotčena platnost článků 3, 4, 5 a 31 nařízení č. 896/2001.

K zásadám zákazu retroaktivity, ochrany legitimního očekávání a právní jistoty

– Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 63 Dovážející společnosti vyjádřily mínění, že Komise zavedla nové a zcela rozdílné pojmy od pojmů dříve užívaných v odvětví banánů. To způsobuje zásadní změnu v systému stanoveném nařízením č. 404/93 a vylučuje z dotčeného trhu dovozce, kteří mají více než dvacet let zkušeností. V rozsahu, v němž byl nový pojem „tradiční

hospodářský subjekt“ vymezený a uvedený v člancích 3 a 4 nařízení č. 896/2001 užít pro kvalifikaci hospodářského subjektu během let 1994, 1995 a 1996, byla tato ustanovení použita retroaktivně a současně porušovala zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání.

- 64 Komise poznamenává, že pro rozlišení mezi tradičními hospodářskými subjekty a netradičními hospodářskými subjekty v rámci správy celních kvót je nezbytné uchýlit se k referenčnímu období, které z podstaty věci nemůže být umístěno do budoucnosti. V tomto ohledu podotýká, že podle čtrnáctého bodu odůvodnění nařízení č. 404/93 vydání dovozních licencí pro každý hospodářský subjekt se musí uskutečnit „na základě průměrného množství banánů uvedených tímto hospodářským subjektem na trh během tří předchozích let, pro něž jsou dostupné statistické údaje“. Komise dodává, že volba let 1994, 1995 a 1996 dokonale navazuje na předchozí volby, jakož i na kritéria definovaná nařízením č. 404/93, vzhledem k tomu, že uvedené referenční období je totožné s tím, které je stanoveno nařízením č. 2362/98 a představuje, jak to vyplývá z pátého bodu odůvodnění nařízení č. 896/2001, „poslední tříleté období, za které má Komise k dispozici dostatečně zkontrolované údaje o primárních dovozech“.
- 65 Komise rovněž připomíná, že nařízení č. 896/2001 vstoupilo na základě svého článku 32 v platnost dne 9. května 2001, ale je použitelné až ode dne 1. července 2001. Navíc zdůrazňuje, že podle článku 4 tohoto nařízení tradiční hospodářské subjekty, které o to mají zájem, měly podat žádost o stanovení referenčního množství nejpozději dne 11. května 2001.
- 66 Za těchto podmínek nemá žádné ustanovení článků 4 a 5 nařízení č. 896/2001 retroaktivní účinek. Vzhledem k tomu, že dotyčné hospodářské subjekty byly s to se seznámit se svými právy a svými povinnostmi na základě přesného a vyčerpávajícího právního rámce, který stanoví časový rozvrh, jenž uvádí do souladu respektování

individuální situace hospodářských subjektů a nutnost zaručit vhodný přechod mezi starým a novým režimem, zásady ochrany legitimního očekávání a právní jistoty nebyly porušeny.

– Závěry Soudního dvora

- 67 Úvodem je třeba konstatovat, že nařízení č. 896/2001 vstoupilo na základě svého článku 32 v platnost dne 9. května 2001, v den následující po jeho zveřejnění v *Úředním věstníku Evropských společenství*, a že je použitelné ode dne 1. července 2001, tedy ode dne pozdějšího, než je den jeho zveřejnění. Za těchto podmínek ho nelze považovat za nařízení s retroaktivním účinkem.
- 68 Okolnost, že bylo přihlédnuto k dovozům uskutečněným během let 1994, 1995 a 1996 pro určení referenčních množství sloužících ke kvalifikaci dovozců jako tradičních hospodářských subjektů A/B nebo C není sama o sobě s to prokázat retroaktivitu nařízení č. 896/2001, jelikož tyto dovozy vůbec nejsou předmětem rozdělení celních kvót použitelných ode dne 1. července 2001.
- 69 V důsledku toho v tomto případě nejde o porušení zásady zákazu retroaktivity právních norem.
- 70 Co se týče možnosti dovolávat se ochrany legitimního očekávání, je otevřena každému hospodářskému subjektu, u kterého vzbudil orgán podložené naděje. Pokud však opatrný a obezřetný hospodářský subjekt je s to předvídat přijetí opatření Společenství, které se může nepříznivě dotknout jeho zájmů, nemůže se dovolávat takovéto zásady pokud je toto opatření přijato (rozsudky ze dne 11. března 1987, *Van den Bergh en Jurgens a Van Dijk Food Products v. Komise*, 265/85, Recueil, s. 1155, bod 44, a ze dne 15. dubna 1997, *Irish Farmers Association a další*,

C-22/94, Recueil, s. I-1809, bod 25). Navíc, i když zásada legitimního očekávání patří mezi základní zásady Společenství, hospodářské subjekty nemají důvod k tomu, aby mohly legitimně očekávat, že bude zachován existující stav, který může být změněn v rámci posuzovací pravomoci orgánů Společenství, a to zvláště v takové oblasti jako je oblast společných organizací trhu, jejichž předmět zahrnuje stálé přizpůsobování v závislosti na změnách hospodářské situace (viz zejména rozsudek ze dne 14. října 1999, Atlanta v. Evropské společenství, C-104/97 P, Recueil, s. I-6983, bod 52).

- 71 V tomto případě stačí konstatovat, že dotčené hospodářské kruhy tak nemohly chovat nějaké podložené naděje, které by snad Komise mohla vzbudit, na zachování právní úpravy použitelné na dovozy banánů pocházející ze třetích zemí, neboť tato právní úprava nejen doznala od přijetí nařízení č. 404/93 mnoha změn, zejména z důvodu mezinárodních závazků, přijatých Společenstvím v rámci Světové obchodní organizace, ale navíc vyžaduje stálé přizpůsobování v závislosti na změnách hospodářské situace ponechávajíc široké místo posuzovací pravomoci orgánů Společenství.
- 72 V důsledku toho je třeba odpovědět, že přezkum druhé položené otázky neukázal žádnou skutečnost, jíž by mohla být dotčena platnost článků 3, 4, 5 a 31 nařízení č. 896/2001.

Ke čtvrté otázce

- 73 Čtvrtou otázkou postupující soud žádá Soudní dvůr, aby posoudil platnost čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001 vzhledem k základnímu právu na výkon podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 74 Dovážející společnosti poznamenávají, že čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001 zavádí radikální omezení možnosti uznání za netradiční hospodářský subjekt, jelikož posledně uvedený nemůže být spojen s tradičním hospodářským subjektem podle článku 143 nařízení č. 2454/93.
- 75 Zvláštním a výlučným účelem tohoto posledně uvedeného článku je ovšem upřesnit případy, kdy hodnota zboží na celním prohlášení není důvěryhodná, tím, že zavádí vyvratitelnou domněnku, která může být vyvrácena předložením důkazu, že, slovy čl. 29 odst. 1 písm. d) nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302., s. 1), „smluvní hodnota [je] pro celní účely přijatelná [...]“.
- 76 Odkazem na článek 143 nařízení č. 2454/93 Komise nejen užila případu spojených osob, uvedeného v tomto článku, pro jiný cíl, než pro který uvedený článek vznikl, ale rovněž stanovila nevyvratitelnou domněnku existence fiktivních obchodních zástupců nebo umělých nebo spekulativních žádostí pro případ, kdy dotčená společnost je ve smyslu uvedeného článku spojena s tradičním hospodářským subjektem, aniž by měla možnost prokázat svoji skutečnou samostatnost a nezávislost svého řízení.
- 77 Takové podniky jako dovážející společnosti, které jsou spojeny s tradičními hospodářskými subjekty, se tak nemohou účastnit celních kvót ani jako tradiční hospodářské subjekty, ani jako netradiční hospodářské subjekty a jsou tak úplně vyloučeny z trhu s banány, aniž by měly možnost prokázat svou nezávislost, což je

v rozporu s nařízením č. 216/2001 a se základními zásadami svobody podnikání a svobodného výkonu podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti.

- 78 Komise zdůrazňuje, že cílem čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001 je podle sedmého bodu odůvodnění uvedeného nařízení, aby „nedocházelo k pouhé registraci fiktivních obchodních zástupců, kteří jen půjčují své jméno, a k přidělování kvót na umělé nebo spekulativní žádosti“. Nová právní úprava navazuje na změnu postoje orgánů Společenství vzhledem k „osobám skladujícím banány za účelem jejich dozrání“ a je reakcí na obchodování s dovozními licencemi, které provozují zejména spojené podniky.
- 79 Co se týče dovážejících společností, Komise uvádí, že jsou obě dvě spojeny s jednou společností, a to Di Lenardo SpA, která se jeví být „tradičním hospodářským subjektem“, takže uvedené společnosti mohou pokračovat ve výkonu své podnikatelské činnosti v rámci skupiny, aniž by utrpěly sebemenší škodu, a že jediným nepříznivým následkem, který by mohly utrpět na základě čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001, je pozbytí výhod vyplývajících ze spekulativního obchodování s dovozními licencemi se třetími osobami.
- 80 Komise mezi jiným připomíná, že na základě ustálené judikatury může být omezen svobodný výkon podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti, zejména v rámci společné organizace trhu, za podmínky, že tato omezení skutečně odpovídají cílům obecného zájmu sledovaným Společenstvím a nepředstavují, vzhledem k sledovanému cíli, nepřiměřený a nepřipustný zásah do samotné podstaty takto zaručeného práva (viz rozsudky ze dne 11. července 1989, Schröder, 265/87, Recueil, s. 2237, bod 15, a ze dne 10. ledna 1992, Kühn, C-177/90, Recueil, s. I-35, bod 16). V tomto případě je nesporné, že omezení činnosti netradičních hospodářských

subjektů, které se nepřizpůsobily kritériím vyjádřeným v čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001, se řídí požadavkem obecného zájmu. Ostatně žádný hospodářský subjekt nemůže uplatnit nabyté právo na zachování výhodného stavu, jako je stav spojený s účastí na celních kvótách, zvláště pokud se tento stav v určité chvíli ukáže být v rozporu s pravidly společného trhu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 5. října 1994, Německo v. Rada, C-280/93, Recueil, s. I-4973, bod 80).

- 81 Komise dochází k závěru, že neexistuje skutečnost, jíž by mohla být dotčena platnost čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001.

Závěry Soudního dvora

- 82 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury svobodný výkon podnikatelské nebo jiné výtěžné činnosti je součástí, ostatně stejně jako právo vlastnit majetek, obecných zásad práva Společenství. Tyto zásady se však neprojevují jako absolutní výsady, ale musí k nim být přihlédnuto ve vztahu k jejich funkci ve společnosti. V důsledku toho může být právo svobodně vykonávat podnikatelskou nebo jinou výtěžnou činnost omezeno, stejně jako výkon vlastnického práva, za podmínky, že tato omezení skutečně odpovídají cílům obecného zájmu sledovaným Evropským společenstvím a nepředstavují, vzhledem k sledovanému cíli, nepřiměřený a neúnosný zásah do samotné podstaty takto zaručených práv (viz zejména rozsudky ze dne 17. října 1995, Fishermen's Organisations a další, C-44/94, Recueil, s. I-3115, bod 55; ze dne 28. dubna 1998, Metronome Musik, C-200/96, Recueil, s. I-1953, bod 21, a ze dne 10. července 2003, Booker Aquaculture a Hydro Seafood, C-20/00 a C-64/00, Recueil, s. I-7411, bod 68).

- 83 V tomto ohledu je nutné konstatovat, že čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001 omezuje svobodný výkon podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti, neboť žádná osoba, která neodpovídá definici „netradičního hospodářského subjektu“ ve smyslu tohoto článku z důvodu, že je podle článku 143 nařízení č. 2454/93 spojena s tradičním hospodářským subjektem, nemá právo účastnit se celních kvót s postavením netradičního hospodářského subjektu.
- 84 Jak však Komise správně zdůraznila, takové omezení odpovídá, jak to vyplývá ze sedmého bodu odůvodnění nařízení č. 896/2001, cíli obecného zájmu, kterým je bojovat proti spekulativním nebo umělým praktikám v oblasti vydávání dovozních licencí, přičemž je takto vyloučena možnost tradičního hospodářského subjektu, který se již účastní celní kvóty, znovu se účastnit jako netradiční hospodářský subjekt na této stejné celní kvótě prostřednictvím jiného hospodářského subjektu, se kterým je spojen. Uskutečnění takového cíle přispívá samo o sobě k pravidelnému zásobování trhu Společenství, které se snaží zajistit právní úprava Společenství.
- 85 Navíc čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001 nepředstavuje vzhledem k tomuto cíli nepřiměřený a neúnosný zásah do samotné podstaty práva na svobodný výkon podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti.
- 86 Ve skutečnosti, aniž by jí dovážející společnosti vážně odporovaly, Komise v tomto ohledu poukázala na nedostatek účinnosti čl. 11 odst. 1 nařízení č. 2362/98. Na základě tohoto ustanovení byly členské státy povinny ujistit se, že „nově žádající hospodářské subjekty“ provozují dovozní činnost ve Společenství na vlastní účet a jako samostatná hospodářská jednotka, přičemž v případě pochyb, co se týče dodržení této podmínky, dotyčný hospodářský subjekt musel, aby jeho žádost byla posouzena jako přípustná a aby prokázal samostatnost svého řízení, předložit příslušnému vnitrostátnímu úřadu doklad považovaný tímto úřadem za

„dostačující“. V tomto ohledu je čl. 6 odst. c) nařízení č. 896/2001 zajisté s to účinněji zabránit tomu, aby byla právní úprava Společenství zneužita spekulativními a umělými praktikami, aniž by přitom úplně vyloučil jakoukoli možnost dovézt banány do Společenství. Tato možnost je nanejvýše omezena, a to v závislosti na povaze existujících spojení mezi dotyčnými hospodářskými subjekty.

- 87 Navíc boj proti spekulativním nebo umělým praktikám zvyšujícím, díky vstupu zástupců, kteří jen půjčují své jméno, účast tradičních hospodářských subjektů na celních kvótách, i přesto, že jsou určené netradičním hospodářským subjektům, může, pokud se ukáže účinným, umožnit skutečným novým hospodářským subjektům vstoupit na trh, a tudíž plně rozvinout jejich hospodářské činnosti.
- 88 Závěrem je třeba odpovědět, že přezkum čtvrté položené otázky neukázal žádnou skutečnost, jíž by mohla být dotčena platnost čl. 6 písm. c) nařízení č. 896/2001.

K nákladům řízení

- 89 Výdaje vzniklé Komisi, která předložila svá vyjádření Soudnímu dvoru, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky hlavního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporům probíhajícím před vnitrostátním soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát)

o otázkách, které mu byly předloženy Tribunale amministrativo regionale per il Veneto usnesením ze dne 16. ledna 2002, rozhodl takto:

Přezkum předběžných otázek neukázal žádnou skutečnost, jíž by mohla být dotčena platnost článků 1, 3, 4, 5, čl. 6 písm. c) a článku 31 nařízení Komise (ES) č. 896/2001 ze dne 7. května 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství.

Timmermans

Puissochet

Schintgen

Macken

Colneric

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 15. července 2004.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda druhého senátu

R. Grass

C. W. A. Timmermans